علمی –پژوهشی

طراحی و تحلیل سیستم پیشرانش واترجت برای یک خودروی دوزیست

جلال جودکی^{۲*}

سیدهادی حسینی 回

دانشگاه علم و صنعت ایران،تهران، ایران (دریافت: ۲۰۱/۱۴۰۱، بازنگری: ۱۴۰۱/۱۰/۲۴، پذیرش: ۱۴۰۱/۱۱/۲۹، انتشار: ۱۴۰۱/۱۲/۱۱) DOR: <u>https://dorl.net/dor/20.1001.1.23223278.1401.11.2.5.9</u>

چکیدہ

در این مقاله، سیستم پیشرانش واترجت برای کاربرد در یک خودرو دوزیست با سرعت حرکت طراحی ۲ km/h بهصورت عددی طراحی و شبیه-سازی میشود. از نرمافزار سیافتوربو (CFturbo) و پمپلینکس (PumpLinx) به ترتیب برای طراحی سهبعدی و شبیهسازی سیالاتی سیستم استفاده می گردد. با کمک نرمافزار سیافتوربو، بهترین مقادیر پارامترهای طراحی پروانه و سایر اجزاء، متناسب با پارامترهای ورودی مورد نظر و بر اساس مراجع و نتایج تجربی معتبر استخراج و اعمال میشود. بهمنظور ارزیابی و اطمینان از عملکرد سیستم طراحی انجام شده توسط نرمافزار سیستم نیز بهوسیله نرمافزار تخصصی پمپلینکس برای توربوماشینها انجام میشود. نتایج شبیهسازی سیالاتی، طراحی انجام شده توسط نرمافزار سیافتوربو را تأیید می کند که نشان از کارایی و دقت بالای این نرمافزار در طراحی پره و سیستم واترجت دارد. در نهایت به کمک این دو نرمافزار قدرتمند و ارتباط بین دو حوزه طراحی جامدات و سیالات، سیستمی بهینه با بازدهی بالا ارائه میشود که برطرف کننده نیاز مورد نظر است. نتایج تحلیل نشان میدهد که با استفاده از سه پره پروانه و هفت پره استاتور نیروی پیشرانش محاسبه شده در سرعت جت سیال ۸/۱۲ در دور ۱۷۰۰ قابل دستیابی است. همچنین خطوط جریان پس از عبور از استاتور، بهصورت محوری درآمده است که نشان از عملکرد

واژههای کلیدی: سیستم پیشرانش واترجت، خودرو دوزیست، پمپ محوری، طراحی پره.

Design and Analysis of a Waterjet Propulsion System for an Amphibious Vehicle

Hosseini, S.H.¹

Iran University of Science and Technology, Tehran, Iran

(Received: 2022/07/23 ; revised: 2023/01/14 ; Accepted: 2023/02/18 ; published: 2023/03/02)

ABSTRACT

In this article, the waterjet propulsion system is numerically designed and simulated for use in an amphibious vehicle with a design speed of 12 km/h. CFturbo and PumpLinx software are used for 3D design and fluid flow simulation of the system, respectively. The proper value of propeller design parameters and other components are obtained by using the CFturbo software, and applied according to the desired input parameters and based on valid references and experimental data. To evaluate the performance of the designed system, fluid flow simulation of the system is also performed by PumpLinx software, specifically software designed for turbomachinery simulations. The results of fluid simulation confirm the design parameters obtained by CFturbo software to a great extent, which shows the high efficiency and accuracy of this software in the design of blades and waterjet systems. Finally, with the help of these two powerful software and considering the solid and fluid mechanics design, an optimal waterjet system with high efficiency is designed, which meets the desired need. The results show that the required propulsion force can be achieved by using a waterjet pump with 3 vanes impeller and 7 vanes stator. The amphibious vehicle will obtain the velocity of 12 km/h at 1700 rpm revolution speed. The flow field distribution after passing the stator section becomes axial and uniform which shows the proper design of the stator.

Keywords: Waterjet Propulsion System, Amphibious Vehicle, Axial Pump, Blade Design.

joudaki@arakut.ac.ir:استاديار(نويسنده پاسخگو)

hadi hosseini@mecheng.iust.ac.ir: دکتری تخصص ۲

* این مقاله یک مقاله با دسترسی آزاد است که تحت شرایط و ضوابط مجوز (Cc BY) Creative Commons Attribution توزیع شده است.

ناشر: دانشگاه جامع امام حسین (ع)

Joudaki, J.^{2*}

Arak University of Technology, Arak, Iran

فهرست علائم و اختصارات m^2 ،سطح مقطع خالص جريان a_{imp} مساحت خروجی نازل، ^m aout d_{imp} قطر یروانه، m نیروی پیشرانش،N f شتاب جاذبه، m²/s g هد پمپ، m h m^3/s دبی جرمی، 'n سرعت دوران پروانه، rpm п سرعت مخصوص پمپ، بدون بعد n_a فشار استاتیک در ورودی، pa p_{in} فشار استاتیک در خروجی، pa p_{out} اختلاف فشار كل دو سمت پروانه، pa Δp_{t} دبی حجمی، m^3/sec q سرعت ورودی، m/sec \mathcal{V}_{in} سرعت خروجی، m/sec V_{out} علائم يوناني قطر مخصوص، بدون بعد δ ضريب جريان، بدون بعد φ

- kg/m^3 چگالی، ho
- N/m³ وزن مخصوص سیال، γ_w
 - ψ ضريب كار، بدون بعد

۱– مقدمه

طراحی سیستمهای پیشرانش خودروهای دوزیست (مانند نفربرها و تانکهای آبی – خاکی) و شناورهای دریایی دارای پیچیدگیهای خاص خود میباشد. به منظور ایجاد پیشرانش در آب، از سیستم پیشرانش پروانه باز و سیستم پیشرانش واترجت میتوان استفاده نمود. سیستم پیشرانش واترجت در شناورهای پرسرعت و سیستم پروانه باز برای سرعتهای حرکت پایین تر بازدهی بالاتری دارند [1]. بااین وجود، سیستم واترجت از برتریهایی مانند ارتعاش کمتر، آسیب-یذیری کمتر به دلیل قرارگیری درون بدنه شناور یا محفظه پذیری کمتر به دلیل قرارگیری درون بدنه شناور یا محفظه پیشرانش سیستم واترجت به سه نوع سانتریفیوژ (برای پیشرانش سیستم واترجت به سه نوع سانتریفیوژ (برای

متوسط و دبی بالا) و ترکیبی تقسیم میشوند. نوع سانتریفیوژ دیگر تقریباً کاربردی ندارد و نوع محوری متداول ترین و برترین پمپ واترجت است [3]. سیستمهای ییشرانش واترجت محوری در دو نوع فلاش و یاد d طراحی و ساخته شدهاند. تفاوت این دو نوع سیستم، وجود کانال مکش در نوع فلاش است. بهعبارتدیگر، در نوع فلاش، سیستم پیشرانش درون بدنه شناور قرار دارد و لذا آب بهوسیله کانال مکش از زیر بدنه شناور به درون پمپ مکش می شود؛ ولی در سیستم پاد این گونه نبوده و سیستم در مجاورت شناور نصب شده و ورودی سیستم مستقیماً در معرض آب قرار دارد. در هر دو نوع سیستم واترجت معرفی شده، بعد از روتور، استاتور یا پرههای راهنما نصب می شود که وظیفه محوری نمودن جریان چرخشی بعد از روتور را برعهده دارند. همچنین در هر دو نوع سیستم، جریان پس از استاتور وارد نازل شده که با افزایش مومنتوم جریان سبب ایجاد نیروی پیشرانش میشود.

خودروهای مجهز به سیستم حرکتی شنی نیز میتوانند در آب حرکت کنند. بدین منظور، بر روی شنیها، پرهها یا پاروییهایی تعبیه شده است که با چرخش شنی و جابهجایی آب بهوسیله پرهها، تغییر مومنتوم آب و در نتیجه نیروی پیشرانش ایجاد میشود. حداکثر بازده پیشرانش بهوسیله شنی ۱۵ درصد گزارش شده است [4]. این بازده پایین ناشی از ذات طراحی و عملکرد خودروهای شنی برای پایین ناشی از ذات طراحی و عملکرد خودروهای شنی دوزیست است چرا که بخش عمده کارکرد شنی برای حرکت در خشکی است [4]. به همین جهت، خودروهای حرکت در آب دارند. به کارگیری سیستم واترجت در خودروهای دوزیست شنی در مراجع [5, 5] مورد مطالعه قرار گرفته است.

بولتن [7] به بررسی عددی سیستم پیشرانش واترجت برای استفاده در کشتیها پرداخته است. در بررسیهای انجام شده مشخص شد که در کشتیها، فرض غیریکنواخت بودن جریان ورودی در پمپ واترجت بهتر میتواند رفتار این پمپ را توصیف کند. با توجه به ماهیت آشفتگی جریان در پمپ واترجت (عدد رینولدز بالا) از روش ناویر - استوکس با

¹ Flush

² Pod

رینولدز میانگین ۲ برای حل عددی مسئله استفاده شده است و تنشهای رینولدز با حل معادله اغتشاش k-E به دست آمده است. استفاده از مدل اغتشاش k-E می تواند نیروی محوری و گشتاور را بادقت قابل قبولی تخمین بزند. کیم و همکاران [8]، تأثیر قطر پروانه بر بازدهی سیستم پیشرانش واترجت نوع فلاش مورد استفاده در خودرو دوزیست شنی با توان موتور ۲۵۰ اسب بخار را بررسی کردند. آنها دریافتند که قطر پروانه تأثیر زیادی بر بازده پیشرانش دارد. آنها سه قطر پروانه ۲۸۰، ۳۲۰ و ۳۷۵ mm را بررسے کردند و دریافتند کے قطر ۳۲۰ mm بہترین عملک رد را دارد طور یک در این قطر میزان سرعت قابلدستیابی در یک توان یکسان، ۲ km/h بیشتر از قطر ۳۷۵ mm است. اما با کاهش بیشتر قطر به ۲۸۰ mm بازدهی کاهش یافت. کیم و همکاران [9]، سیستم واترجت نوع پاد را به صورت عددی و تجربی بررسی کردند. محدوده سرعت حرکت خودرو مورد مطالعه در آن مقاله، ۸ تـا km/h ۱۰ است. در محدوده سرعت مورد بررسی، نتایج آنها نشان میدهد که نیروی مقاوم وارد بر نفربر با توان دوم سرعت آن رابطه مستقیم دارد.

وانگ و همکاران [10]، نازل خروجی را به صورت عددی با استفاده از نرمافزار انسیس سیافایکس و بهصورت آزمایشگاهی مورد بررسی عددی قـرار داده و تـأثیر هندسـه نازل و ابعاد آن را مورد مطالعه قرار دادند. آنها دریافتند که مقطع دایروی کارایی بالاتری نسبت به مقاطع بیضوی و مستطیلی دارد. بعلاوه، آنها دریافتند که بهترین کارایی نازل در ایجاد پیشرانش وقتی است که قطر خروجی نازل ۳/۲ قطر کانال ورودی باشد. مطالعه عددی تأثیر کانال ورودی بر سيستم واترجت نوع فلاش و تأثير پارامترهای مختلف اين كانال نيز در مراجع مختلف از جمله [12-11] مطالعه شده است. گائو و همکاران [13]، به صورت عددی سیستم واترجت مورد استفاده در یک قایق سهبدنه آرا در سرعت-های مختلف با استفاده از نرمافزار استار سےسےامپلاس مورد بررسی قرار دادند. این مطالعات همگی کاربری غیرنظامی داشته و سرعت حرکت شناورهای مورد مطالعه در آنها بالا بوده و جزء شناورهای تندرو هستند. برای مثال

در حوزه شبیهسازی عددی شناورها با کمک اصول دینامیک سیالات محاسباتی مقالات فراوانی منتشر شده است. سالاری و همکاران [14] به بررسی هیـدرودینامیکی شناورهای تندرو با پلههای عرضی پرداخت که با کمک ایجاد پلههای عرضی در محل مناسبی از کف بدنه، می توان مقاومت هیدرودینامیکی سازه را کاهش داده و امکان دستیابی به سرعتهای بالاتر بهازای توان پیشبرنده معین را فراهم نمود. ميدان و الگوي جريان روي يک شناور تندرو تک پلهای و دوپلهای با کمک شبیهسازی عددی و استفاده از روش مدل دوفازی حجم سیال به دست آمده است و حساسیت رفتار هیدرودینامیکی شناورهای تندرو پلهدار به بارگذاری، سرعت و زاویه تریم بسیار بیشتر از شناورهای بدون پله مورد بررسی قرار گرفته است. کاظمی مقدم و همکاران [15] به بررسی عددی یک شناور تک بدنه و تندروی مشخص که با حفظ پارامترهای هندسی، نظیر زاویه ددرایز ، خط کیل ، پهنای شناور و طول شناور به فرم تونلدار تبدیل شده است، با استفاده از طرح آزمایش تاگوچی پرداختند. برای بررسی اثرات پارامترها (دهانه تونل، ارتفاع تونل و ارتفاع گوشواره) شبیهسازی عددی به کمک روش حجم محدود با درنظر گرفتن شبکه متحرک، انجام شد. برای مدلسازی توربولانس از مدل k-E و برای شبیهسازی سطح آزاد از مدل دوفازی حجم سیال استفاده شده است. نتایج نشان میدهد که با بهینهسازی بر اساس روش تاگوچی می توان نیروی پسا را تا حدود ۲۰ درصد کاهش داد. منفرد مسقانی و همکاران [16] به بررسی عددی تأثیر برهم کنش میان سامانه پیشرانش (یک ملخ سه پره) با پارامترهای یک شناور اثر سطحی شامل زاویه حمله شناور، جهت چرخش سامانه پیشرانش و تغییر مکان افقی و عمودی سامانه پیشرانش بر کیفیت آیرودینامیکی وسیله و در نهایت پایداری طولی شناور مطالعه شده است. با استفاده از نرمافزار انسیس سیافایکس، الگوریتم سیمپل^۷ برای درنظر گرفتن کویل میدان سرعت و فشار و همچنین با توجه به وجود جدایش جریان بهمنظور پیشبینی رفتار آشفتگی،

در مرجع [11]، محدوده سرعت شــناور حـدود ۳۹ تــا km/h ۷۸ و در مرجع [12]، ۶۳ تا ۸۳ km/h بوده است.

⁵ Deadrise Angle

⁶ Keel Line

⁷ Simple

¹ Reynolds averaged Navier-Stokes (RANS)

² Ansys-CFX

³ Trimaran

⁴ STAR-CCM+

مدل آشفتگی k-۵ SST به کار گرفته شده است. در نهایت با تعیین زاویه حمله مناسب، شرایط برای افزایش پایداری طولی شناور (کاهش نیروی پسای دم افقی و افزایش نیروی برآ) به دست آمده است.

طراحی خودروهای دوزیست یکی از مهمترین موضوعات در ایران است و با توجه به نیاز کشور به طراحی و ساخت این نوع خودروها، بررسی سیستمهای انتقال قدرت بخصوص در محیط آبی برای خودروهای آبی - خاکی از اهمیت بالایی برخوردار است. در این پژوهش، به طراحی و شبیهسازی سیستم پیشرانش واترجت برای کاربرد در خودرو دوزیست در سرعت حرکت طراحی ۱۲ km/h یرداخته خواهد شد و پس از انجام محاسبات طراحی، مدلسازی سهبعدی پمپ و سایر اجزاء سیستم با کمک نرمافزار سیافتوربو انجام خواهد شد و در نهایت شبیه سازی سیالاتی مدل طراحی شده با استفاده از نرمافزار پمپلینکس ۲ انجام و نتایج ارائه خواهد شد. مهم ترین نوآوری این پژوهش طراحی سیستم واترجت برای کاربری در یک خودرو دوزیست است، لذا طراحی بر اساس اطلاعات و نیازهای واقعی و کاربردی است. در همین راستا، محدودیتهای طراحی از جمله توان قابل تأمین و ابعاد هندسی مورد نظر طراحی در نظر گرفته شده است که سبب شده است پژوهش حاضر علاوه بر جنبه های شبیه سازی عددی از لحاظ کاربردی نیز ارزشمند باشد.

۲- الزامات طراحی سیستم پیشرانش

طراحی سیستم توسط نرمافزار سیافتوربو انجام شده و سپس مدلسازی سیالاتی در نرمافزار پمپلینکس انجام میشود. برای طراحی اجزای سیستم پیشرانش مانند پره-های پروانه از روش خط میانگین که در نرمافزار سیافتوربو گنجانده شده استفاده میشود. خط میانگین در طراحی پروانه، خط جریانی است روی پره در وسط فاصله بین ریشه (یا توپی) و پوسته (لفاف) که بهعنوان تقریب و میانگینی از تغییرات کل جریان در عبور از پروانه در نظر گرفته میشود. در این روش، از تغییرات سرعت در راستای مماسی (دوران) صرفنظر می شود. معادله مومنتوم حاکم بر روی خط میانگین، معادلات اویلر است که در کنار معادله بقای جرم برای محاسبه مجهولات طراحی مورد استفاده قرار می گیرد.

لازم به ذکر است خط میانگین در صفحه محوری-شعاعی، خط نصفالنهاری نامیده میشود. برای آشنایی با روش خط میانگین میتوان به مراجع [17, 18] مراجعه نمود.

با توجه به اینکه طراحی این سیستم پیشرانش برای یک خودرو دوزیست با ساختار مشخص مورد توجه است، مشخصات و قیود خارجی طراحی عبارت از سرعت حرکت طراحی خودرو ۱۲ km/h، دور طراحی پروانه در محدوده ۱۵۰۰ تا ۳۰۰۰ rpm و ابعاد ریشه و پوسته در دسترس برای طراحی پروانه دوایر با قطر به ترتیب ۱۴۰ و ۳۴۴ mm است که بایستی در طراحی پروانه لحاظ شود. همان طور که ذکر شد، سرعت حرکت طراحی خودرو نیز h۲ km/h در نظر گرفته شده است که نیروی پیشرانش ۴۸۸۰ مورد نیاز است. به منظور محاسبه نیروی پیشرانش، مدل خودرو دوزیست در نرمافزار انسیس فلوئنت ۱۹ شبیهسازی شده و حداكثر نيروى يسابا فرض غوطهورى كامل خودرو محاسبه شده است. ابعاد دامنه محاسباتی در سه جهت، چندین برابر ابعاد خودرو در نظر گرفته شده است تا اثر مرزها از بین رفته و جریان یکنواخت از خودرو عبور کند. شرط مرزی سـرعت ورودی ؓ و فشـار خروجـی ٔ بـه ترتیـب در ورودی و خروجی اعمال شدہ و بر روی سطوح خودرو نیز شرط عدم لغزش اعمال شده است.

تمامی این خواسته ها و مقادیر در طراحی پروانه که در ادامه بیان می شود بایستی اعمال و در نظر گرفته شود. همچنین به دلیل محدودیت های ابعادی محل نصب، حداکثر طول کل سیستم مورد نظر طراحی سیستم اعمال خواهد شد.

۲-۱- طراحی پروانه

نیروی پیشرانش تولیدی سیستم واترجت در اثر تغییر
مومنتوم در خروجی نازل ایجاد شده و لذا برابر است با:
$$f = \dot{m} (v_{out} - v_{in})$$
 (۱)
که در آن \dot{m} دبی جرمی و v_{in} و v_{out} به ترتیب سرعت
ورودی و خروجی سیستم هستند و f نیروی پیشرانش
است. دبی جرمی نیز به صورت زیر تعریف و محاسبه می-
شود:

$$\dot{m} = \rho v_{out} a_{out} \tag{(1)}$$

¹ CFturbo

² PumpLinx

³ Velocity Inlet

⁴ Pressure Outlet

$$a_{out} = \frac{1}{2} a_{imp} \left(1 + \frac{v_{in}}{v_{out}} \right)$$

$$\Rightarrow a_{out} = \frac{1}{2} \left(\frac{\pi}{4} \times \left(0.344 \right)^2 - \left(0.14 \right)^2 \right)$$

$$\times \left(1 + \frac{12/3.6}{11.7} \right)$$

$$\Rightarrow a_{out} = 0.04982 \, \text{m}^2 \Rightarrow d_{out} \approx 252 \, \text{mm}$$
(A)

$$\Rightarrow a_{out} = 0.04982 m \Rightarrow a_{out} = 252 mm$$

بنابراین، دبی حجمی q که پروانه باید ایجاد کند برابر است
با:

$$q = v_{out} a_{out} = 11.7 \times 0.04982$$

= 0.5822 $\frac{m^3}{s} \approx 2100 \frac{m^3}{h}$ (9)

117.004002

هـد پمـپ
$$h$$
 و فشـار پمـپ Δp_t مطـابق رابطـه (۱۰) بـا
یکدیگر مرتبط هستند:
 $h = \frac{\Delta p_t}{\gamma_w}$
(۱۰)
 γ_w وزن مخصوص سیال (آب) مـیباشـد. بـا جـایگـذاری

رابطه (۱۰) در رابطه (۳) هد پمپ بدست می آید: (۱۱)

$$f = \Delta p_i a_{imp} \Longrightarrow h = \frac{f}{a_{imp} \gamma_w}$$
$$\Longrightarrow h = \frac{4880}{\left(\frac{\pi}{4} \times (0.344)^2 - (0.14)^2\right) \times 9790.38}$$
$$= 6.43 \, m$$

این مقدار هد، در حالت ایده آل و برای سیستم نامحصور است. با توجه به تلفات سیستم واترجت مانند افت فشار ناشی از پرههای استاتور، افت فشار ناشی از تغییرات هندسی سطح در ورودی، خروجی و بهویژه توپی سیستم، افت اصطکاکی دیواره، افت در لبه پره و افت فشار ناشی از چرخش جریان، مقدار هد موردنیازی که پروانه بایستی تولید کند، بیشتر از مقدار ایدهآل میباشد. مقدار هد واقعی مورد نیاز پس از طراحی سیستم و بررسی نتایج شبیهسازی سیالاتی به دست میآید که با توجه به ارزیابیهای انجام شده، مقدار هد واقعی که پروانه بایستی تولید حدود ۸ m است. که a_{out} مساحت خروجی سیستم (مساحت خروجی نازل) و ρ چگالی سیال (آب) و برابر با ۹۹۸ kg/m³ است. سیستم واترجت مورد طراحی از نوع پاد بوده و لذا سرعت ورودی برابر با سرعت حرکت خودرو دوزیست در نظر گرفته می شود. از سوی دیگر، رابطه فشار کل تولیدی پروانه و نیروی پیشرانش به صورت زیر است:

$$f = \Delta p_t a_{imp} \tag{(7)}$$

مسطح مقطع خالص جریان است و با صرف نظر کردن a_{imp} از اتلافات هیدرولیکی سیستم (جریان ایدهآل)، اختلاف فشار کل دو سمت پروانه Δp_t با استفاده از رابطه برنولی به صورت زیر قابل بیان است:

$$\Delta p_{t} = \left(p_{out} + \frac{1}{2}\rho v_{out}^{2}\right) - \left(p_{in} + \frac{1}{2}\rho v_{in}^{2}\right) \quad (*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$(*)$$

$$\Delta p_t = \frac{1}{2} \rho \left(v_{out}^2 - v_{in}^2 \right) \tag{(a)}$$

بنابراین، با جای *گ*ذاری در رابطـه (۳)، نیـروی پیشـرانش را میتوان بهصورت زیر بیان کرد:

$$f = \frac{1}{2}\rho a_{imp} \left(v_{out}^2 - v_{in}^2 \right) \tag{8}$$

بنابراین، در حالت ایده آل سرعت خروجی مطابق فرمول (۷) محاسبه می شود:

$$v_{out}^{2} = v_{in}^{2} + \frac{2f}{\rho a_{imp}}$$

$$\Rightarrow v_{out}^{2} = (12/3.6)^{2}$$
(V)

$$+\frac{2*4880}{998*\pi/4*(0.344^2-0.14^2)}$$

⇒ v_{out} = 11.7 m/s

از طرفی، با برابر قراردادن روابط (۱) و (۶) و انجام محاسبات جبری در رابطه (۲)، مقادیر فرمول (۸) برای مساحت و در نتیجه قطر خروجی نازل به دست میآید:

شکل (۱): نمودار کُردیر ^۱ و انتخاب قطر پروانه و توپی بهینه [19].

نمودار شکل ۱، نمودار کُردیر نام دارد که بر اساس نتایج و تحلیلهای تجربی بسیار گسترده استخراج شده و برای طراحی بهینه انواع پمپها مورد استفاده قرار می گیرد. محور افقی نمودار سرعت مخصوص است. این سرعت در سیستم اروپایی یا SI با n_q ، در سیستم آمریکایی با N_s و در سیستم ایزو (ISO) با σ نشان داده می شود که تفاوت آنها واحد هد در N_s باید بر حسب فوت و در n_q بر حسب متر باشد. محور عمودی نیز قطر مخصوص δ نام دارد و مطابق باشد. محور (IM) تعریف می شود:

$$\delta = \frac{\psi^{\frac{1}{4}}}{\varphi^{\frac{1}{2}}} = \frac{d_{imp} \left(g \, h\right)^{\frac{1}{4}}}{\sqrt{q}} \tag{17}$$

که d_{imp} قطر پروانه است. ψ و φ به ترتیب ضریب کار (یا ضریب هد) و ضریب جریان نامیده و مطابق رابطـه (۱۴) و (۱۵) تعریف می شوند: (۱۵)

$$\psi = \frac{g n}{d_{imp}^2 n^2} \tag{(17)}$$

مشخص کردن نوع پمپ بـر اسـاس سـرعت مخصـوص n_q انجام می گیرد که پارامتری بـیبعـد و مهـم بـوده و مطـابق رابطه (۱۲) تعریف می شود:

$$n_q = \frac{n\sqrt{q}}{\left(g\,h\right)^{\frac{3}{4}}}\tag{11}$$

که در آن g شتاب جاذبه و n سرعت دوران پروانه است. مقدار سرعت مخصوص، نوع یمپ مناسب را مشخص مے-كند. با توجه به محدودیت دور طراحی اعلام شده، با انتخاب دور ۱۷۰۰ rpm، مقدار سرعت مخصوص طراحی در واحد SI (دبی بر حسب m³/s، هـد بـر حسـب m و دور برحسـب rpm)، ۲۷۳ بدست میآید. محدوده سرعت مخصوص برای نوع پمپ محوری ۱۴۰ تـ ۴۰۰ گـزارش شـده اسـت [14]. بنابراین، یکی از علتهای انتخاب این مقدار برای دور پروانه، مقدار سرعت مخصوص و قرارگیری پمپ در نوع محوری است. انتخاب این مقدار دور، علت های دیگری نیز دارد. از آنجا که قطر پروانه بایستی تقریباً برابر با قطر کانال یعنی ۳۴۴ mm و قطر ریشه نیز باید ۱۴۰ mm باشد، لذا مقدار دور پروانه ۱۷۰۰ rpm به گونهای انتخاب شده است که علاوه بر قرارگیری پمپ در نوع محوری، قطر پروانه و توپی بهینه ارائه شده توسط نرمافزار نزدیک به مقادیر طراحی مذکور باشد. شکل ۱ نشان میدهد که برای مشخصات پمپ وارد شده در قسمت قبل، قطر ریشه ۱۴۰ mm وقطر پوسته ۳۴۴ mm مورد نظر طراحی، مطلوب و بهینه است. زیرا نقطه طراحی که با دایره و خطوط مشکی متعامد در نمودار نشان داده شده است در ناحیه پمپ محوری بوده و در محدوده سبز رنگ که بیانگر حالت بهینه عملکردی است نیز قرار گرفته است. مقدار لقی پیشنهادی نرمافزار برای مشخصات ورودی مورد نظر ۱/۸ mm است که همین مقدار لحاظ می شود. شایان ذکر است که این میزان لقی بر عملکرد پایدار سیستم تأثیر خواهد داشت. در شرایطی که این عدد صفر باشد موجب جدایش و انسداد جریان در سمت مکش میشود و اگر از میزان بهینه بیشتر شود موجب ایجاد گردابه در نوک پره ها و عدم پایداری می شود که در هر دو حالت موجب افت عملکرد سیستم و یا عدم عملکرد پمپ می شود.

$$\varphi = \frac{q}{d_{imp}^3 n} \tag{10}$$

در گام بعدی طراحی پروانیه، خط نصفالنهاری و طول قسمت پروانه و پره در راستای محوری را می توان تنظیم نمود. با توجه به اینکه در قسمت قبل شعاع توپی ۳m ۷۰ و پوسته ۳m ۱۷۲ مشخص شده است، لذا طول پروانه برابر با ۳m ۸۵/۴ و طول وتر پره ۶۸/۳ mm به دست می آید که همین مقادیر حفظ و انتخاب می شود. با توجه به اینکه اختلاف شعاع توپی و پوسته ۳m ۱۰۲ و طول پروانیه mm ۱۸۵/۴ است، از تقسیم طول پروانه در راستای محوری بر اختلاف شعاع، عدد ۱۸۳۷ به دست می آید که با توجه به نوع پمپ مورد استفاده عدد مطلوبی است. قطر ریشه و پوسته نیز در ورودی و خروجی یکسان بوده و لذا خط نصفالنهاری در صفحه محوری – شعاعی یک خط افقی است.

گام بعدی طراحی پروانه مربوط به تنظیم مشخصات پره مانند تعداد پرهها، ضخامت پره، تعداد خطوط میانگین (مقاطع پره) و بهبود و بهینهسازی پروفیل پره و زوایای پره است.

همان طور که ذکر شد، تعداد پره در طراحی پروانه، بر اساس سرعت مخصوص مطابق نمودار شکل ۲ انتخاب می-شود که عددی نزدیک به ۳ را نشان می دهد. بنابراین، با توجه به مقدار سرعت مخصوص، تعداد پره بهینه، ۳ عدد است که ساخت آن (با استفاده از ماشین کاری پنج محوره) آسان بوده و دارای ضخامت ریشه مطلوبی است، لذا منطبق بر نیاز و خواست طراحی است. بنابراین، علت دیگر انتخاب مقدار دور ۲۹۳۰ و در نتیجه سرعت مخصوص ۲۷۳، کم بودن تعداد پره ۳ خواسته شده در صورت مسئله است. افزایش تعداد پرهها منجر به ضعیف شدن ریشه و افزایش زمان و هزینه ساخت می شود.

در جدول ۱ زوایای پره مناسب طراحی در لبه حمله و فرار در پنج مقطع محاسبه شده به روش خط میانگین آورده شده است. در روش خط میانگین، معادلات بر روی خط جریان عبور نموده از وسط فاصله بین ریشه (یا توپی) و لفاف (پوسته) مورد بررسی و حل قرار خواهد گرفت. این خط جریان، بهعنوان تقریب و میانگینی از تغییرات کل جریان در عبور از پره است. با استفاده از معادلات تحلیلی مکانیک سیالات حاکم بر روی این خط جریان، می توان

اطلاعات مهـم میـدان جریـان و زاویـه پـره در ورودی (لبـه حمله) و خروجی (لبه فرار) پره و همچنـین اطلاعـات مهـم دیگر مانند توان مورد نیاز روتور را محاسبه نمود.

شکل (۲): انتخاب تعداد پره پروانه بر اساس مقدار سرعت مخصوص طراحی به دست آمده از نرمافزار سیافتوربو.

معادله مومنتوم حاکم بر روی خط میانگین، معادلات اویلر است که در کنار معادلهی بقای جرم برای محاسبه مجهولات طراحی مورد استفاده قرار میگیرد. در روش خط میانگین، از تغییرات سرعت در راستای مماسی (دوران) صرفنظر میشود و تنها تغییرات در راستای طولی مورد ارزیابی و مبنا قرار میگیرد. لذا زوایای لبه حمله و فرار مطابق جدول ۱ بر اساس حل معادلات فوقالذکر و قیود هندسی تعریف شده برای نرمافزار به دست میآیند و از لحاظ طراحی مورد تأیید قرار میگیرند.

زاويه فرار	زاويه حمله	شماره مقطع
-٣۴/٨	- ۵ ۶/۴	۱ (روی توپی)
- Δ •/١	-94	٢
$-\Delta\lambda/1$	- ۶ ٩	۳ (وسط)
- ۶ ۳/V	-VY/F	۴
-98/2	-٧۴/٨	۵ (لبه پره)

جدول (۱): زوایای پره در لبه حمله و فرار در پنج مقطع.

در گام بعدی طراحی پره با نرمافزار، منحنی این پنج خط میانگین (بین لبههای حمله و فرار) که شکل سهبعدی پره را مشخص میکنند، قابل مشاهده و تنظیم است. شکل ۳ خطوط میانگین را در صفحه مماسی – نصفالنهاری (محوری) نشان میدهد. این خطوط توسط نرمافزار با توجه به اطلاعات به دست آمده از گامهای قبلی ارائه میشود و این خطوط شکل سهبعدی پره را میسازند. در صورت طراحی مناسب در گامهای قبلی، خطوط ارائه شده برای طراحی پره در این گام، مطلوب و بدون اشکال و هشدار خطوط میانگین ارائه شده توسط نرمافزار حفظ و انتخاب میشود. زاویه پیچش^۱ هر پره در راستای مماسی °۷۱ در نظر گرفته شده است. این زاویه میزان پیچش زاویهای هر پره در راستای مماسی (دوران) است.

شکل (۳): خطوط میانگین پرههای پروانه در صفحه مماسی – نصفالنهاری (خطوطA، B و C به ترتیب بیانگر پروفیل توپی، وسط پره و لفاف هستند).

در گام بعد، پروفایل (ضخامت) پره قابل تنظیم و تغییر است. ضخامت پره پیشفرض مقدار ثابت ۳/۴ mm توسط نرمافزار انتخاب و تأیید شده است. ضخامت پره پیشفرض بر اساس انسدادی^۲ که پرهها ایجاد میکنند، توسط نرمافزار و بر اساس روابط تجربی پیشنهاد میگردد. در این گام، این ضخامت یکنواخت را میتوان مقداری از حالت یکنواخت به حالت متغیر تغییر داد که به عمل مکش و فشار به ترتیب

توسط سطح مکش و سطح فشار کمک میکند. سپس لبه-های حمله و فرار از حالت صاف به صورت بیضوی گرد می-شوند. شکل ۴ پروانه نهایی سهبعدی طراحی شده را نشان میدهد.

شکل (۴): پروانه طراحی شده.

۲-۲- طراحی استاتور و بدنه

شکل ۵ سیستم نهایی طراحی شده را در صفحه محوری – شعاعی را نشان میدهد. استاتور از پرههای ثابت تشکیل شده است که وظیفه آنها هدایت جریان است. بهعبارتدیگر، جریان پس از پروانه چرخشی است و لذا پره-های راهنمای استاتور وظیفه محوری کردن دوباره جریان و هدایت آن را برعهده دارند. بهمنظور کاهش تغییرات سطح مقطع در نازل، پروفیل پوسته استاتور از حالت یکنواخت به منحنی تغییر داده شده است که در آن شعاع پوسته از mm ۱۷۲ به ۱۵۵ mm میرسد. زاویـه پـرههـا بـا جهـت نصـف-النهاري در خروجي تقريباً صفر انتخاب شده است تا جريان هماهنگ با جهت پروفیل پوسته و ریشه حرکت کند که سبب منظم شدن جریان و جلوگیری از افت فشار آن می-شود. تعداد پرههای استاتور پیشنهادی نرمافزار با توجه به شرایط جریان و تعداد پرههای پروانه و بهمنظور ازبینبردن ارتعاشات، ۱۱ عدد است، امّا با توجه به اطلاعات نرمافزار، تعداد پره ۷ عدد نیز کار آیی قابل قبولی داشته و انتخاب شده است. شکل ۵ استاتور طراحی شده در صفحه محوری - شعاعی و نمـای سـهبعـدی آن را نشـان مـیدهـد. طـول مجموعه استاتور ۲۰۴ mm و طول پره آن ۱۶۴ mm انتخاب شده است. ضخامت پره نيز به صورت يكنواخت mm ۴ است. در بخش قبل، قطر خروجی نازل برابر با ۲۵۲ mm محاسبه گردید. لذا پروفیل نازل توسط یک منحنی هموار^۳ طراحی شده، از شعاع ۱۵۵ mm در خروجی استاتور شروع شده و

³ Smooth

¹ Wrap Angle

² Blockage

به شعاع ۱۲۶ mm در خروجی نازل ختم می شود. پروفیل پوسته و ریشه و طول ریشه نازل به گونه ای طراحی شده است که حداقل اتلاف رخ دهد. طول نازل نیز ۲۱۰ mm است.

شکل (۵): الف) ابعاد و مشخصات سیستم نهایی، ب) مدل سهبعدی نهایی سیستم.

طراحی قسمت ورودی به منظور مکش بهتر جریان، به صورت شیپور طراحی شده است که پروفیل و طول آن هم به گونه ای طراحی شده که جریان به نرمی و با کمترین افت فشار روبرو شود. تغییرات منحنی توپی نیز در قسمت ورودی به صورتی طراحی شده که از لحاظ هیدرولیکی سیال با نرمی بیشتری حرکت کند و افت فشار اندک باشد. طول قسمت ورودی ۲۰۰ mm است. لازم به ذکر است محدودیت حداکثر طول ۲۰۰ mm برای کل سیستم نیز که در ابتدای مقاله ذکر شد، در طراحی اعمال شده است.

۳- ارزیابی عملکرد با کمک مدلسازی سیالاتی

بهمنظور صحتسنجی و ارزیابی عملکرد سیستم طراحی شده در بخش قبل، نتایج شبیهسازی سیالاتی در این بخش ارائه خواهد شد. شبیهسازی سیالاتی سیستم بهوسیله نرم-

افزار پمپلینکس ارائه شده توسط شرکت سیمریکس' که بهصورت ویژه برای شبیهسازی و ارزیابی سیالاتی پمپها طراحي شده انجام مي شود. بدين منظور، سيستم طراحي شده با نرمافزار سیافتوربو، به فرمت نرمافزار سیالاتی خروجی گرفته می شود. از مزایای بسیار ارز شمند این دو نرمافزار ارتباط و همخوانی بسیار خوب آنها با یکدیگر است، طور یکه نرمافزار یمپلینکس علاوه بر مدل جامداتی سیستم، به صورت خودکار شرایط مرزی ورودی و خروجی و مرزهای جامد ثابت و متحرک و سایر اطلاعات را از نرمافزار سیافتوربو دریافت میکند. شبکهبندی سیستم، حل گر و تنظیمات آنها و معیار همگرایی نیز همگی در تنظیمات خروجی انجام میشود. شبکهبندی نزدیک مرزها نیز بهصورت خودکار بهبود مییابد. حلگر از مدل آشفته k-E استفاده کرده و شرایط پایا در نظر گرفته می شود. از مدل سیمیل برای کویل میدان سرعت و فشار استفاده شده است. شرط همگرایی نیز برای پیوستگی، مومنتوم و جریان آشفته همگی ^{۳-}۱۰ در نظر گرفته شد. با توجه به اینکه در سیستمهای پیشرانش واترجت جریان از نوع آشفته و با عدد رينولدز بالا است و با توجه به سرعت مخصوص و هد يمپ، استفادہ از مدل آشفتگی k-Eبه خوبی مے تواند معادلات مربوط به مومنتوم را حل كند. همچنين اين مدل به دليل سادگی و توان محاسباتی بالاتر نسبت به سایر مدل ها و تعیین ضرایب آن بر اساس تطابق با مطالعات تجربی توسط بسیاری از نویسندگان از جمله [7, 15] برای تحلیل جریان مورد استفاده قرار می گیرد.

به منظور بررسی استقلال از شبکه، بخش ورودی و روتور توسط سه شبکه بندی درشت^۲، متوسط^۳ و ریز^۴ توسط نرم-افزار شبکه بندی شده است. شکل ۶ شبکه متناظر هر یک از این سه شبکه بندی بر روی مسئله مورد ارزیابی را نشان می دهد. اندازه المان در حالت شبکه بندی درشت mm ۱/۵ می دهد. اندازه المان در حالت شبکه بندی درشت mm در حالت شبکه بندی متوسط mm ۲/۵ و در حالت شبکه-بندی ریز mm ۲/۵ تعیین شده است. شکل ۷ نتایج هد ایجاد شده توسط پروانه برای سه شبکه مذکور نشان داده شده است. مقدار هد حاصل از شبکه درشت، متوسط و ریز به ترتیب m ۸/۴۵ (۸/۳ به دست آمده است که با

- ³ Middle
- ⁴ Fine

¹ Simerics

² Coarse

توجه به نزدیکی نتایج مربوط به شبکهبندی متوسط و ریز پس از تعداد ۵۰ تکرار (شکل ۶-د)، شبکهبندی متوسط ازاین پس برای شبیهسازی مورد استفاده قرار می گیرد.

شکل (۶): هندسه و سه شبکه الف) درشت، ب) متوسط و ج) ریز اعمال شده برای بررسی استقلال از شبکه، د) نتایج هد تولیدی پروانه برای سه شبکهبندی مختلف.

iteration

40

100

80

 h_{imp}

0

اکنون با استفاده از شبکهبندی متوسط، کل سیستم واترجت شبکهبندی شده که در شکل ۷ نشان داده شده است. همان طور که ملاحظه می شود، در لبههای پرهها و مرزهای جامد که تغییرات خواص جریان بیشتر و شدیدتر است، شبکهبندی به خوبی ریز شده است. بعلاوه، همان طور که ملاحظه می شود، از شبکه بندی غیر منظم (روی سطح جسم و شبکهبندی منظم ۲ در ناحیه جریان استفاده شده است که بسیار مناسب بوده و کمک شایانی به حل معادلات جریان و روند همگرایی آنها میکند.

شکل (۷): شبکهبندی کل سیستم در دو نمای کلی و بزرگنمایی شده با استفاده از شبکه نامنظم روی توپی، پروانه و استاتور و شبکه منظم در میدان جریان.

شکل ۸ نتایج توزیع فشار و خطوط جریان را نشان میدهد. همان طور که ملاحظه می شود، در سطح مکش پره های پروانه، کاهش فشار و در سطح فشار پره، اعمال فشار انجام شده است که دو اصل پایهای طراحی و عملکرد پروانه سیستم پیشرانش است. همچنین، با توجه به خطوط جریان نشان داده شده، جریان پس از عبور از استاتور به خوبی دوباره به صورت محوری در آمده است که نشان از عملکرد

¹ Unstructured grid

² Structured grid

مناسب استاتور طراحی شده دارد. رنگ خطوط با توجه به مقدار سرعت محوری تغییر کرده است. سرعت جریان هم در خروجی نازل حداکثر شده و به مقدار حدود ۱۲ m/s مورد نظر طراحی رسیده است.

Ĭ___z

شکل (۸): الف) توزیع فشار، ب) خطوط جریان رنگبندی شده با توجه به مقدار سرعت محوری.

شکل **۹** نیـز نمودارهـای عملکـردی سیسـتم را در نقطـه طراحی نشان میدهد. همان طور که ملاحظه میشود، دبی و هد مدنظر بهخوبی توسط پروانه طراحـی شـده ایجـاد شـده است کـه نشـان از طراحـی مناسـب آن دارد. هـد سیسـتم مقداری کمتر از هد پروانه است که به دلیل اتلافات سیستم است. بازده پروانه و کل سیستم نیز به ترتیـب ۸۴٪ و ۷۸٪ است. این بازده پروانه بسیار نزدیک به مقـدار ۵۵٪ محاسـبه شده توسط نرمافزار سیافتوربو است کـه نشـان از طراحـی مناسب و کارآمد پروانه دارد. توان مصرفی پروانه نیـز حـدود مناسب و کارآمد پروانه دارد. توان مصرفی پروانه نیـز حـدود مناسب و کارآمد پروانه دارد. توان مصرفی پروانه نیـز حـدود در شکل **۹** با مقادیر محاسبه شده در بخـش ۲–۱ (طراحـی پروانه) که بر اساس روابط پایه دینامیک سـیالات محاسـبه

شدهاند، نشان میدهد که مدل تهیه شده از دقت مناسبی

برخوردار است.

شکل (۹): نمودارهای عملکردی پروانه در نقطه طراحی،

الف) دبی، ب) هد، ج) بازده، د) توان مورد نیاز.

شکل (۱۰): نقاط عملکردی سیستم در دورهای مختلف، الف) نیروی پیشرانش و بازده، ب) دبی، ج) هد، د) توان مورد نیاز.

بهمنظور ارزیابی عملکرد سیستم در نقاط عملکردی دیگر بهغیراز نقطه طراحی، شبیهسازی سیالاتی برای چندین دور روتور مختلف انجام و نتایج آن استخراج شده است. شکل ۱۰ نمودار نیروی پیشرانش تولیدی توسط هر واحد سیستم واترجت و بازدهی کل آن را در دورهای مختلف روتور نشان میدهد. همان طور که ملاحظه می شود، با افزایش دور روتور، نیروی پیشرانش تولیدی افزایش می یابد بدون آنکه بازدهی کل سیستم تغییر محسوسی کند. بهعبارتدیگر، طبق نتایج، بازده کل سیستم در دورهای مختلف ثابت و در محدوده ۷۷ تا ۷۸٪ است که نشان از مناسب ودن و کار آیی بالای سیستم طراحی شده در محدوده وسیعی از نقاط عملکردی دارد. همانطور که ملاحظه مےشود، نیروی پیشرانش طراحی مورد نیاز ۴/۹ kN برای هر واترجت، در دور ۱۷۰۰ rpm توسط سیستم طراحی شده تأمین شده است که نشان از طراحی مناسب سیستم دارد. لازم به ذکر است با توجه به نتایج برازش منحنی، نیروی پیشرانش با توان دوم دور تغییر می کند ($f \propto n^2$) که با نتایج مراجع ديگر [9] نيز همخواني دارد. همچنين با توجه به رابطه نيرو و توان، توان مورد نیاز سیستم با توان سوم دور روتور رابطه مستقیم دارد. با توجه به محاسبات انجام شده، خودرو مذکور در دور ۱۷۰۰ rpm به سرعت ۱۲ km/h می سد، در حالی که اگر از دورهای بالاتر موتور استفاده شود، امکان دستیابی به سرعتهای بالاتر حرکت در محیط آبی نیز وجود دارد.

شایان ذکر است که در طراحی پروانه پارامترهای مهمی همچون نسبت گام، کورد، سطح گسترشیافته، اتصال به هاب، زوایای گوناگون نقش دارند و ازآنجایی که هدف این مقاله، بررسی روند طراحی و ارتباط بین نرمافزارهای سی-افتوربو و پمپلینکس با درنظر گرفتن سایر ملاحظاتی که ذکر نشده است، میباشد، لذا بررسی و تحلیل اثر

پارامترهای فوق نیازمند مطالعات تکمیلی است که ارائه آن در این مقاله میسر نیست. Analysis of Waterjet Propulsion System", Ocean Eng. Vol. 32, pp. 1740–1761, 2005.

- Pump-jet Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Pump-jet, 2021
- Kilgore, U. "Hydrodynamic Aspects of Tracked Amphibians", University of Michigan; 1969 May 1.
- Chun, H. H., Ahn B. H, and Cha S. M. "Self-Propulsion Test and Analysis of an Amphibious Tracked Vehicle with Waterjet"; Proc. World Maritime Technol. Conf. and SNAME Annual Meet., USA, 2003.
- Kim, M. C., Jun, J. G., Park, W. G., and Chun, H. H. "Flow Analysis on the Inside of Duct for the Waterjet System of Tracked Vehicle with Consideration of Interaction of Rotor and Stator"; Proc. Spring Meet. Soc. Nav. Arch. Korea. Korea, 2002.
- 7. Bulten N. W. "Numerical Analysis of a Waterjet Propulsion System", PhD Dissertation, Eindhoven University of Technology, Faculty of Engineering and Applied Science, 2006.
- Kim, M. C., Chun, H. H., Kim, H. Y., Park, W. K., and Jung U. H. "Comparison of Waterjet Performance in Tracked Vehicles by Impeller Diameter", Ocean Eng. Vol. 36, pp. 1438– 1445, 2009.
- Kim, M. C., Park, W. G., Chun, H. H., and Jung, U. H. "Comparative Study on the Performance of Pod Type Waterjet by Experiment and Computation", Int. J. Nav. Archit. Ocean Eng. Vol. 2, pp. 1–3, 2010.
- Wang, C., He, X., Cheng, L., Luo, C., Xu, J., Chen, K., and Jiao, W. "Numerical Simulation on Hydraulic Characteristics of Nozzle in Waterjet Propulsion System", Processes. Vol. 7, pp. 915, 2019.
- Cao, P., Wang, Y., Kang, C., Li, G., and Zhang, X. "Investigation of the Role of Non-Uniform Suction Flow in the Performance of Water-Jet Pump", Ocean Eng. Vol. 140, pp. 258–269, 2017.
- Huang, R., Ye, W., Dai, Y., Luo, X., Wang, Y., Du, T., Huang, C. "Investigations into the Unsteady Internal Flow Characteristics for a Waterjet Propulsion System at Different Cruising Speeds", Ocean Eng. Vol. 203, pp. 107218, 2020.
- 13. Guo, J., Chen, Z., and Dai Y. "Numerical Study on Self-Propulsion of a Waterjet Propelled Trimaran", Ocean Eng. Vol. 195, pp. 106655, 2020.
- 14. Salari, M., Kazemi, H., and Doustdar, M. M. "Hydrodynamic Analysis of Stepped Planning

۴- نتیجهگیری

در این مقاله به بررسی طراحی یک سیستم پیشرانش واترجت با توجه به الزامات یک خودرو دوزیست مورد نیاز پرداخته شده است. با مدلسازی بدنه خودرو در نرمافزار انسیس فلوئنت ۱۹، میزان نیروی پیشرانش به دست آمده است و با کمک روابط تحلیلی پایه، ویژگیهای اصلی پمپ شامل دبی، هد پمپ و سرعت مخصوص تعیین شده است و با کمک محاسبات انجام شده در نرمافزار سیافتوربو تعداد پرههای روتور و استاتور جهت دستیابی به مشخصات و الزامات طراحی مشخص گردیده است. سپس با شبیهسازی مجموعه پمپ در نرمافزار پمپلینکس، به بررسی رفتار سیالاتی و خطوط جریان پرداخته شده است. مهمترین نتایج این مقاله عبارت است از:

۱- سیستم طراحی شده تمامی ورودیها و محدودیتهای طراحی را با موفقیت پوشش داده و با بازدهی بالایی امکان تأمین نیروی پیشرانش طراحی را دارد.

۲- با کمـک سـه پـره پروانـه و هفـت پـره اسـتاتور نيـروی پيشرانش مورد نياز با بازدهی % ۷۸ و سـرعت جـت سـيال ۱۲ km/h ۱۲ در دور ۱۷۰۰ تابلدستيابی است.

۳- بازده پیشرانش سیستم طراحی شده در نقاط عملکردی مختلف تغییر محسوسی نمیکند و در محدوده ۷۷ تـ ۷۸٪ در دورهای مختلف باقی میماند.

۴- در سطح مکش پرههای پروانه، کاهش فشار و در سطح
 فشار پره، اعمال فشار مشاهده می شود که دو اصل پایهای
 طراحی و عملکرد پروانه سیستم پیشرانش است.
 ۵- پس از عبور جریان از استاتور، خطوط جریان به خوبی
 به صورت محوری در آمده است که نشان از عملکرد مناسب
 استاتور طراحی شده دارد.

۵- مراجع

- Costa, I., Maêda, S. M. d. N., Teixeira, L. F., Gomes, C. F. S., Santos, M., Diniz, P. M., Gimenez, A., and Corriça, J. V. d. P. "Comparative Analysis Between Waterjet and Conventional Propulsion: A New Possibility for Use in Brazilian Navy Ships", Int. Conf. Prod. Res. (ICPR2020), Bahía Blanca, Argentina:, 2020.
- Park, W. G., Jang, J. H., Chun, H. H., and Kim, M. C. "Numerical Flow and Performance

Effects on the Aerodynamic Characteristics of a WIG Craft", Fluid Mech. Aerodynamics. J. Vol. 8, No:2, pp. 73–86, 2020.

- Veres, J. P. "Centrifugal and Axial Pump Design and Off-Design Performance Prediction", 1994 Joint Subcommittee and User Group Meetings, USA, 1994.
- Coull, J. D., and Hodson, H. P. "Blade Loading and its Application in the Mean-Line Design of Low Pressure Turbines", J. Turbomach. Vol. 135, pp. 021032, 2013.
- 19. CFturbo user manual.

Vessels - Sensitivity Analysis of Loading Condition to Air Breathing of Transverse Steps", Fluid Mech. Aerodynamics. J. Vol. 6, No:1, pp. 1–12, 2017.

- Kazemi, H., Shafaghat, R., and Hajiabadi, A. "Numerical Optimization of Weight and Velocity of a Tunneled High Speed Hull, Using Taguchi Method", Fluid Mech. Aerodynamics. J. Vol. 8, No:1, pp. 15–24, 2019.
- 16. Monfared, M., Binesh, A., and Abdollahifar, A. "Numerical Study of the Propulsion System